

ОСОБЛИВОСТІ КВАЛІФІКАЦІЇ НЕСАНКЦІОНОВАНОГО ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НАПРАВЛЕННЯ, ПЕРЕМІЩЕННЯ ЗБРОЇ, ОЗБРОЄННЯ ТА БОЙОВИХ ПРИПАСІВ В УКРАЇНУ, РУХ, ПЕРЕМІЩЕННЯ АБО РОЗМІЩЕННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ ЧИ ІНШИХ УТВОРЕНИХ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНІВ УКРАЇНИ ВІЙСЬКОВИХ ФОРМУВАНЬ, ВЧИНЕНЕ В УМОВАХ ВОЄННОГО АБО НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ¹

FEATURES OF THE QUALIFICATION OF UNAUTHORIZED DISSEMINATION OF INFORMATION ABOUT THE DIRECTION, MOVEMENT OF WEAPONS, ARMAMENTS, AND AMMUNITION TO UKRAINE, THE MOVEMENT, DISPLACEMENT, OR DEPLOYMENT OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE OR OTHER MILITARY FORMATIONS ESTABLISHED IN ACCORDANCE WITH THE LAWS OF UKRAINE, COMMITTED UNDER CONDITIONS OF MARTIAL LAW OR A STATE OF EMERGENCY

Куліш А.М., д.ю.н., професор, заслужений юрист України, директор

Навчально-науковий інститут права Сумського державного університету

Малетова О.С., д.ю.н., доцент, завідувачка кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства
Навчально-науковий інститут права Сумського державного університету

Лелека С.С., студентка III курсу
Навчально-науковий інститут права Сумського державного університету

Стаття присвячена важливій темі, а саме: протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення збройних сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану. Збереження військово значущої інформації від її несанкціонованого витоку є ключовою метою для досягнення цілей поставлених нашим державним апаратом стосовно захисту суверенітету, незалежності, а також повернення територіальної цілісності. Таке нововведення має вагоме значення в сучасному суспільстві, бо сприяє полегшенню виконання своїх службових обов'язків відповідними органами. Як наслідок, поява положення статті 114-2 КК України суттєво впливає на багато галузей виникнення правовідносин, і частково зменшує кількість правопорушень, котрі криміналізуються цією статтею. Протидія несанкціонованому поширенню військово значущої інформації передбачає декілька складових. Перш за все, мова йде про пошук ефективних заходів, націлених на обумовлене нами запобігання. Наступним є чітке окреслення суб'єктів, уповноважених на запобігання несанкціонованого поширення військово значущої інформації, бо необхідно визначити коло їх повноважень з цього приводу. На останок, важливою складовою визнається дослідження практики іноземних країн. Аналізуючи досвід зарубіжних країн, виявлено: практика останніх заклала необхідні підвалини для вдосконалення рівня захищеності широкого переліку осередків вітчизняного законодавства. Дана стаття акцентує увагу на законодавчій базі, причинах і наслідках такої криміналізації, встановленні заходів протидії, переліку органів, уповноважених на запобігання несанкціонованому поширенню військово значущої інформації, і характеристикі міжнародного досвіду. Захист від вчинення досліджуваних нами правопорушень стає важливим, зважаючи на введений воєнний стан. Наголошується на унікальності положення, передбаченого статтею 114-2 КК України, потребі збільшення свідомості населення щодо розуміння протиправності несанкціонованого поширення військово значущої інформації, залучення нових заходів протидії, а також імплементації цього положення іншими державами.

Ключові слова: зарубіжний досвід, криміналізація, Кримінальний кодекс України, несанкціоноване поширення військово значущої інформації, протидія, уповноважені суб'єкти.

The article is dedicated to a critical topic: countering the unauthorized dissemination of information regarding the direction and movement of weapons, armaments, and ammunition to Ukraine, as well as the movement, displacement, or deployment of the Armed Forces of Ukraine or other military formations established in accordance with the laws of Ukraine, committed under conditions of martial law or a state of emergency. Protecting military-sensitive information from unauthorized leaks is a key objective for achieving the goals set by our government concerning the protection of sovereignty, independence, and the restoration of territorial integrity. This new measure holds significant importance in contemporary society, as it facilitates the fulfillment of their duties by relevant authorities. Consequently, the introduction of Article 114-2 of the Criminal Code of Ukraine has a substantial impact on various fields of legal relations and partially reduces the number of offenses criminalized by this article. Counteracting the unauthorized dissemination of military-sensitive information involves several components. Firstly, it entails finding effective measures aimed at preventing such unauthorized dissemination. Secondly, it requires a clear definition of the entities authorized to prevent the unauthorized dissemination of military-sensitive information, as it is necessary to delineate their powers in this regard. Lastly, an important component is the examination of the practices of foreign countries. Analyzing the experience of foreign countries reveals that their practices have laid the necessary foundations for improving the level of protection across a broad range of domestic legislative areas. This article focuses on the legislative framework, the reasons and consequences of such criminalization, the establishment of countermeasures, the list of bodies authorized to prevent the unauthorized dissemination of military-sensitive information, and the characteristics of international experience. Protection against the commission of the offenses under study becomes crucial, especially considering the imposed martial law. Emphasis is placed on the uniqueness of the provision stipulated in Article 114-2 of the Criminal Code of Ukraine, the need to raise public awareness about the illegality of unauthorized dissemination of military-sensitive information, the introduction of new countermeasures, and the implementation of this provision by other states.

Key words: foreign experience, criminalization, Criminal Code of Ukraine, unauthorized dissemination of military information, countermeasures, authorized entities.

¹ Робота виконана в рамках проєктів «Корупція в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови: оптимальна модель протидії» (номер державної реєстрації 0124U000556) та «Концептуальні засади реформування системи правоохоронних органів в сучасних умовах трансформації нагляду і контролю щодо забезпечення економічної безпеки України» (номер державної реєстрації 0120U100474).

Постановка проблеми. У сучасних умовах дуже розвинена доступність до публікацій фото та відео у засобах масової інформації. Це позитивно характеризує будь-яку демократичну державу, однак створює небезпеку в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Проблема полягає в загрозі захищеності військово значущої інформації, яка в разі потрапляння в Інтернет-мережу може стати відомою ворогу та спричинити негативні наслідки. Вказана інформація має велике значення, оскільки її несанкціонований виток загрожує національній безпеці, обороноздатності та відносній стабільності в суспільному середовищі. Таким чином, важливим є пошук дієвих заходів протидії несанкціонованому поширенню військово значущої інформації, використовуючи як вітчизняні напрацювання, так і враховуючи іноземний досвід.

Метою статті є віднайдення заходів протидії вчинення зазначеного кримінального правопорушення, виявлення суб'єктів, котрі уповноважені на останнє.

Виклад основного матеріалу. 24 лютого 2022 року стало тією датою, яка кардинально змінила життя кожного з українців та інших небайдужих людей, котрі разом боронять незалежну й суверенну Україну будь-яким з можливих способів. Все ж таки, необхідно пам'ятати: мова йде про повномасштабну збройну агресію, але окупаційні дії почалися з 2014 року. Війна сьогодні відрізняється від інших тим, що є інформаційною, адже це дії, початі для досягнення інформаційної переваги в спосіб завдання шкоди інформації, процесам, котрі ґрунтуються на інформації та інформаційних системах супротивника при одночасному захисті власної інформації, процесів, які створюються на основі інформації й інформаційних системах [1, с. 116].

Відповідно до статті 34 Конституції України [3], кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Тобто кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір [3].

Виходячи з вищезгаданого, виникає питання, чому, згідно з положенням статті 114-2 Кримінального кодексу України (далі – КК України) [2], несанкціоноване поширення військово значущої інформації тягне за собою кримінальну відповідальність, і чи немає суперечності між даними статтями? Проте принцип верховенства права є дотриманим, адже відповідно до статті 8 Конституції України [3], остання має найвищу юридичну силу. Закони й інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України та повинні відповідати їй [3]. Безпосередньо цей принцип втілюється завдяки частини 2 статті 34 Конституції України [3], тобто здійснення прав на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань може бути обмежене законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя [3].

Варто також звернути увагу на статті 10 Конвенції захисту прав людини і основоположних свобод 1950 р. [4], яка була ратифікована та підписана Україною в 1997 році. Дана стаття стосується свободи вираження поглядів, проте не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших

осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду [4].

Винятковість інформаційної ери пов'язується із спрощенням закріплення та поширення інформації, а таким чином й вираження поглядів стало значною мірою спрощене. З початком повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року, значна частка блогерів і звичайне цивільне населення стало ілюструвати свої погляди, розміщуючи фото та відео переміщень Збройних Сил України, роботи заходів протиповітряної оборони, вибухів тощо [5, с. 56]. Дані дії безумовно характеризуються як такі, що несуть небезпеку для суспільства й держави. На початку повномасштабної війни, через недостатню обізнаність населення чи небажання останнього реагувати на заклики непоширення будь-якої важливої інформації для ведення бойових дій, постала потреба в криміналізації несанкціонованого поширення військово значущої інформації. Обмеження стосовно розміщення та поширення постів в інтернеті бойової техніки, роботи протиповітряної оборони, наслідків ракетних обстрілів відразу після влучення є повною мірою виправданим і доцільним, оскільки в цій ситуації питання безпеки превалює над свободою вираження поглядів [5, с. 56].

Відповідно до Закону № 2160-IX від 24.03.2022 р. [6], КК України доповнено статтею 114-2 «Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану» [6]. Згідно з Законом № 2178-IX від 01.04.2022 р., до останньої було внесено зміни, бо виникла потреба відмежувати частину 3 статті 114-2 КК України від державної зради (стаття 111 КК України) [5, с. 57].

Криміналізація діяння закріпленою статтею 114-2 КК України необхідна для підтримання відносно стійкого рівня безпеки в державі та пришвидшення перемоги. Введення покарання за такі протиправні діяння стало приводом для зменшення кількості їх вчинення через побоювання бути притягнутим до відповідальності. Однак для винних осіб, котрі проігнорували появу цієї статті й продовжують скоювати даний вид кримінального правопорушення, тепер передбачено законні підстави для притягнення їх до відповідальності. У такий спосіб полегшено роботу відповідних органів. Відтак, майже 300 проваджень було розпочато лише в СБУ за статтею 114-2 КК України [7].

Отже, до причин криміналізації несанкціонованого поширення військово значущої інформації варто віднести потребу збереження в таємності останньої для більш ефективного досягнення поставлених цілей у воєнному осередку й відновлення територіальної цілісності та недоторканності кордонів України. Крім того, постала необхідність у збереженні відносно стійкого рівня безпеки для цивільного населення, бо внаслідок витoku військово значущої інформації, держава-терорист коригує ракетні удари для розладу порядку в Україні й створення паніки серед мешканців нашої країни. Доповнення Кримінального кодексу України статтею 114-2 КК України відіграло важливу роль у кількісному зменшенні вчинення відповідних кримінальних правопорушень, передбачених у даному приписі, та значною мірою полегшило процедуру притягнення до відповідальності за такі протиправні діяння.

Для протидії несанкціонованому поширенню військово значущої інформації потрібно вдаватися до певних заходів, адже забезпечення інформаційної безпеки полягає у виконанні рішучих дій. Вважаємо, що провідним і основоположним заходом буде формальне закріплення відповідного положення стосовно притягнення до відповідальності за протиправні діяння. Саме тому, було утворено

додаткові гарантії ефективної дії Збройних Сил України щодо відсічі агресії РФ через встановлення 24.03.2022 р. кримінально-правової заборони несанкціонованого поширення важливої для ведення воєнних справ інформації, тобто положення статті 114-2 КК України [8, с. 12]. Таким чином, даний захід для правової системи України мав фундаментальне значення, бо для кожної правової та демократичної держави виявилось б неможливим окреслити карність за вчинення неправомірних дій у інший спосіб.

Ознайомившись з працею І. П. Дерев'янка та Д. О. Цибенка, хочемо виокремити наступні складники інституційного механізму забезпечення інформаційної безпеки: прийняття нових законів, які б врахували інтереси кожного із суб'єктів інформаційної сфери, стосовно яких було зазначено вище; застосування нових норм на реальній практиці та їх попереднє інформування відповідним органами стосовно появи таких норм і правил поведінки; підтримка рівноваги творчої й обмежувальної функцій законодавства, що є досить складним в умовах воєнного стану; контроль за виконанням норм, тобто правил поведінки [9, с. 59-60]. Дані складники були проведені нами крізь призму утворення засобів, і тому вони пристосовані до такого контексту.

Застосування нововведень безпосередньо на практиці, не змусило чекати на себе довго, оскільки ця норма була очікуваною для працівників СБУ, так як полегшила процедуру притягнення винних до відповідальності. Безперечно, суспільство було проінформовано згідно з вимогами чинного законодавства. Більш того, наприклад, після встановлення заборони несанкціонованого поширення військово значущої інформації, Комітет з питань правоохоронної діяльності нагадував, що за несанкціоноване поширення інформації з тем безпеки та ЗСУ передбачена кримінальна відповідальність [10].

Стосовно контролю за дотриманням правил поведінки, закріплених у положенні статті 114-2 КК України, то повноваження з питань розслідування вчиненого злочину, який передбачається щойно згаданою статтею, належить до компетенції відповідних слідчих органів безпеки. Також варто наголосити на такому заході, як моніторинг інформаційного простору задля вчасного виявлення й відвернення ймовірних загроз через несанкціонований виток інформації, важливої для успішного ведення військової справи.

Отже, розглянуті нами дії сприяють нагальній відсічі інформаційним атакам, котрим притаманний високий рівень важливості під час гібридної та інформаційної воєни, оскільки безпосередньо у такий спосіб характеризується умови бойових дій сьогодення. Кожен з вищезазначених заходів має велику вагу для протидії поширення військово значущої інформації, адже лише за наявності останніх, положення розглядуваної статті не тільки матиме змогу на фактичне існування, але й зміцнить національну безпеку України в цілому.

Відповідно до кожного припису, який містить заборони стосовно виконання незаконних діянь, наявні певні уповноважені суб'єкти, котрі націлені на запобігання вчинення протиправних діянь винними, зокрема й несанкціонованого поширення військово значущої інформації. Вважаємо, що уповноважені суб'єкти є тотожними до поняття суб'єктів владних повноважень. Згідно з пунктом 1 частиною 1 статті 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації» [11], суб'єкти владних повноважень – органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, органи влади Автономної Республіки Крим, інші суб'єкти, що здійснюють владні управлінські функції відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання [11]. Отже, можемо дійти висновку: ними є Президент України, Верховна Рада України, органи виконавчої влади, владні органи АРК, правоохоронні органи, органи місцевого самоврядування та інші.

Первинними у порядку створення норм права є нормотворчі уповноважені суб'єкти – тобто орган законодавчої влади. Верховна Рада України запобігає несанкціонованому поширенню інформації, яка важлива для успішного ведення військової справи, шляхом оприлюднення офіційно закріпленого правила поведінки. Таким чином, Президента України також варто вважати уповноваженим суб'єктом у даному контексті, бо до його компетенції належить погодження введення воєнного та надзвичайного станів, що окреслюється обов'язковою умовою для застосування положення статті 114-2 КК України.

Слід зацентувати на важливості правоохоронних органів у протидії несанкціонованого поширення військово значущої інформації. До останніх належать СБУ, котрі надали підозри від 24.02.2022 р. понад 200 особам, які поширювали інформацію про роботу протиповітряної оборони й інших підрозділів Сил оборони. Більш того, у 190 індивідів із їх загальною кількістю, обвинувальні акти знаходяться в суді, і це може загрожувати до 12 років ув'язнення [12]. Крім того, суміжними у виконанні запобігання неправомірних діянь розглядуваного нами питання, є прокуратура, що очевидно з новин про правоохоронців, котрі затримали жительку Одещини через несанкціоноване поширення військово значущої інформації [13]. 10.11.2023 р. зазначені відомості надали як Офіс генерального прокурора, так і Служба безпеки України, з чого можна зробити висновок про їх дотичність, тобто співпрацю, у цьому виді діяльності.

На нашу думку, запобігання органами СБУ та прокуратури відбувається у спосіб притягнення до відповідальності винних і створення побоювань останньої ймовірними деліквентами правопорушень, передбачених положенням статті 114-2 КК України. Однак кінцевий етап запобігання притаманний таким правоохоронним органам, як суди, котрі, у свою чергу, чітко формують розуміння у винних про несення покарання, і ці методи є дієвими.

Отже, основоположні суб'єкти, уповноважені на запобігання несанкціонованого поширення військово значущої інформації – Верховна Рада України, Президент України, СБУ, прокуратура та суди. Кожен із них важливий на певному етапі, що, у сукупності, утворює ефективний механізм протидії протиправних діянь, прописаних в положенні статті 114-2 КК України.

Досвід зарубіжних країн завжди являв і продовжує становити собою для вітчизняного законодавства неабияку цінність, оскільки останній стає передумовою для модернізації тих чи інших сфер, що належить до компетенції органів державної влади. Прагнення імплементації кращих іноземних практик стосовно протидії поширення військово значущої інформації не є винятковим. Проте, одразу хочемо наголосити: вивчення даного питання досить складне. Певні фрагменти таких відомостей не знаходяться у відкритому доступі, і це ускладнює проведення детального аналізу. Усе ж таки, для формування стійкого розуміння важливості зарубіжного досвіду в даному осередку, достатнім буде обсяг інформації, котра доступна на загальній основі.

Пропонуємо почати з питання дезінформації. Затребуваність дослідження останнього зумовлена тим, що інколи особи поширюють недостовірну інформацію, яка важлива для успішного ведення військової справи, і котру ворог може сприйняти як дійсну та завдати шкоди національній безпеці. Зарубіжні країни поділились власними напрацюваннями ще до початку повномасштабного вторгнення, тобто у зв'язку з подіями 2014 року. Прикладом такої допомоги – створена оперативна робоча група зі стратегічних комунікацій Європейського Союзу у 2015 році, котра мала на меті протидіяти дезінформації від російської федерації, де одна з провідних функцій – допомога незалежності ЗМІ, яка відіграє значну роль стосовно положення статті 114-2 КК України, адже на них також покладено

обов'язок розмежування інформації з тією, поширення котрої є несанкціонованим [14].

У цілому, навіть з моменту часткової окупації України, велику увагу приділено обігу медіа, що заклало для нашої держави підґрунтя для проведення відповідних заходів у подальшому, включаючи розробку нових законодавчих актів чи їх положень у цьому осередку. Більш того, в умовах воєнного стану все ще представляють такий міжнародний досвід, як-от: виступ експертів відділу публічної дипломатії Штаб-квартири НАТО про фейкові наративи, котрі держава-терорист розповсюджує стосовно НАТО, новітні форми протидії дезінформації й взаємозв'язку з суспільством [15]. Безпосередньо частина вчень про взаємодію з населенням становить визначальну роль для протидії несанкціонованому поширенню військово значущій інформації, так як лише криміналізації протиправних діянь недостатньо перешкоджанню скоєння цього кримінального правопорушення.

Закцентуємо увагу на тому, що повністю тотожних положення статті 114-2 КК України у законодавстві зарубіжних держав не було прослідковано, але проаналізуємо віднайдені нами правові норми. Яскравою ілюстрацією для характеристики виступатиме Кримінальний кодекс Туреччини (КК Туреччини).

Відтак, розглянемо частину 1 статті 323 КК Туреччини, котра описує поширення неправдивої інформації під час війни, а саме: особа, яка у воєнний час поширює або транслює неправдиві, перебільшені або спеціально сфокусовані новини чи інформація, яка має на меті викликати занепокоєння громадськості та тривоги або похитнути моральний дух людей або зменшити опір країни ворога або хто здійснює будь-яку діяльність, яка може завдати шкоди основним національним відсоткам, карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років [16, с. 106]. Таке положення статті найбільш слушно відображає подібну сутність зі статтею 114-2 КК України, на відміну від статті 305 КК Туреччини про отримання вигоди за вчинення діяльності, що суперечить основним національним інтересам, тому що мова йде про участь у діяльності безпосередньо та зміст положення статті більше нагадує пособництво-держави агресору, і це не є аналогічним до несанкціонованого поширення військового значущої інформації [16, с. 101]. Крім того, у частині 2 статті 334 КК Туреччини закріплено про розголошення інформації, що ставить під загрозу підготовку до війни, її ефективність у війні або її військових приміщень, де правопорушника буде засуджено до покарання у вигляді позбавлення волі на термін від п'яти до десяти років [16, с. 109]. Виходячи з вищезазначеного, не передбачено окремої криміналізації діянь, згідно з змістом положення статті 114-2 КК України, проте в КК Туреччини несанкціоноване поширення військово значущої інформації також знає протидію, але без виділення його як самостійного положення статті, котре не заважає процедурі притягнення до кримінальної відповідальності.

Аналогічним щодо відсутності окремого положення статті є зміст Закону про кримінальне право Ізраїля, опублі-

кованого 1977 р., оскільки у нього не існує кримінального кодексу як такого. Зацікавленість у вивченні зарубіжного досвіду цієї держави, посилаючись на положення нормативно-правової бази, можна пояснити тим, що остання гарно ерудована у військовій справі, адже вже довго боронить власні території. У вищезазначеному законодавчому акті було приділено увагу положенню статті 103 про поразенську пропаганду Глави бет щодо державної зради Закону про кримінальне право, де закріплено, що якщо під час бойових дій особа поширює інформацію, яка має на меті потрясти моральний дух солдатів і мешканців Ізраїлю в їх протистоянні з ворогом, маючи за намір викликати паніку серед громадськості, то вона карається п'ятьма роками позбавлення волі; якщо вона мала намір порушити безпеку державі, то їй загрожує десять років позбавлення волі [17, с. 41]. Також суміжним до протидії інформації, необхідної для ведення успішної військової справи, є положення пункту б статті 108 Глави імел щодо заподіяння шкоди Збройним силам цього Закону, а саме: якщо особа з необережності завдала шкоди майну, яким користуються Збройні сили або поставлені під загрозу постачання Збройних сил через необережність, то їй загрожує до трьох років позбавлення волі, бо необережне завдання шкоди може бути поширенням даних без мотивів донесення до ворога [17, с. 41-42].

Отже, досвід зарубіжних держав доводить, що за несанкціоноване поширення військово значущої інформації передбачено кримінальну відповідальність, проте у вітчизняному законодавстві таке правопорушення чітко відокремлено від суміжних. Необхідність даних дій спричинена змінами в суспільстві, бо на сьогоднішній день, небажаний виток інформації в умовах воєнного стану може зробити кожен, не усвідомлюючи того. Тому цей досвід слід імплементувати іншими державами як успішну практику України.

Висновки. Отже, ми виокремили наступні заходи, націлені на протидію несанкціонованому поширенню військово значущої інформації: формальне закріплення відповідного положення стосовно притягнення до відповідальності; застосування нововведень на практиці безпосередньо та нагадування щодо появи останнього певними органами; контроль за дотриманням правил поведінки, закріплених у положенні статті 114-2 КК України; моніторинг інформаційного простору з метою вчасного виявлення й відвернення ймовірних загроз, спричинений несанкціонованим виток інформації, важливої для успішного ведення військової справи. Суб'єктами уповноваженими на запобігання вчинення цього кримінального правопорушення є Верховна Рада України, Президент України, СБУ, прокуратура та суди. На нашу думку, досвід зарубіжних країн став передумовою для модернізації багатьох сфер вітчизняного законодавства, зокрема й досліджуваної нами теми. Проте за кордоном відсутні аналогічні самостійні положення як стаття 114-2 КК України, що криміналізує несанкціоноване поширення військово значущої інформації безпосередньо, а тому, корисною буде імплементація даного положення іншими державами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравчук О. Ю. Інформаційна війна проти країни як індикатор рівня забезпечення політичної безпеки. *Регіональні студії*. 2020. С. 115–119.
2. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://cutt.ly/3etwvET6> (дата звернення: 20.05.2024).
3. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://cutt.ly/Netwbdzy> (дата звернення: 20.05.2024).
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Конвенція Ради Європи від 04.11.1950 р. URL: <https://cutt.ly/yetwnlZd> (дата звернення: 20.05.2024).
5. Тимофеева Л. Ю. Пропорційність обмежень поширення інформації в умовах воєнного режиму. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2023. № 1(19). С. 53–69.
6. Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення протидії несанкціонованому поширенню інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчиненому в умовах воєнного або надзвичайного стану : Закон України від 24.03.2022 р. № 2160-IX. URL: <https://cutt.ly/cetwn2n4> (дата звернення: 20.05.2024).

7. Михайлов Д., Гончарук Л. У СБУ розповіли, як викривають коригувальників вогню противника і яке за це може бути покарання. *Суспільне новини* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/5wQPhy00> (дата звернення: 20.05.2024).
8. Орлов Ю. В. Злочинність і протидія їй в умовах війни: кримінально-правовий та кримінологічний виміри : монографія / Ю. В. Орлов; Кримінол. асоц. України. Харків : Право, 2023. 252 с.
9. Цибенко Д. О. Особливості інформаційних воєн: дипломна робота випускника освітнього ступеня бакалавра: спец. 291 – міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії / наук. кер. Дерев'яно І. П. Київ, 2021. 68 с.
10. За несанкціоноване поширення інформації з тем безпеки та ЗСУ – кримінальна відповідальність. *Голос України – газета Верховної Ради України* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/getwmLGq> (дата звернення: 20.05.2024).
11. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. URL: <https://cutt.ly/tetwQB7m> (дата звернення: 20.05.2024).
12. Михайлов Д. СБУ: Від початку війни понад 200 людей отримали підозри через поширення інформації про роботу ППО та інших Сил оборони. *Суспільне новини* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/cwIRiHIW> (дата звернення: 20.05.2024).
13. Коршак Н. Передавала дані про влучання та коригувала атаки: жительку Одещини підозрюють у роботі на Росію. *Суспільне новини* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/2wIRo1i9> (дата звернення: 20.05.2024).
14. Як Євросоюз протидіє російській пропаганді. *Міжнародний Центр Перспективних Досліджень* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/aetwWTnD> (дата звернення: 20.05.2024).
15. Ткаченко В. Як протидіяти дезінформації під час війни: експерти обговорили головні аспекти. *ФАКТИ ICTV* : веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/fwPEsqkL> (дата звернення: 20.05.2024).
16. Penal Code of Turkey. European Commission for democracy through law (Venice commission). CDL-REF(2016)011. URL: <https://cutt.ly/AetwEI7x>
17. Penal Law 5737-1977 of Israel. URL: <https://cutt.ly/EetwEL1R>